

Nowelizacja KSH 2022 – omówienie zmian

Piotr Letolc¹, Karol Maciej Szymański²

W dniu 13.10.2022 r. w życie weszła ustawa z 9.2.2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw³, wprowadzająca szereg mechanizmów usprawniających bieżące funkcjonowanie spółek kapitałowych, a także zwiększających bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. Nowelizacja, będąca największą modyfikacją Kodeksu spółek handlowych od czasu przyjęcia jego pierwotnego tekstu, czyli od ponad 20 lat, objęła następujące obszary: wprowadzenie do KSH przepisów prawa holdingowego, przepisy usprawniające sprawowanie nadzoru w spółkach kapitałowych oraz przepisy precyzujące dotychczasowe regulacje KSH i wprowadzające nowe instytucje prawne dotyczące obszaru odpowiedzialności członków organów spółek kapitałowych.

Wprowadzenie prawa holdingowego do polskiego systemu prawnego – „grupa spółek”

Wprowadzane ZmKSHU zmiany do KSH dotyczą przede wszystkim materii grup spółek (holdingów). Nowe przepisy mają na celu unormowanie działalności grup spółek w sposób odpowiadający rzeczywistym potrzebom polskiego rynku. Do Tytułu I KSH wprowadzony został zatem Dział IV o nazwie „Grupa spółek” (art. 21¹–21¹⁶ KSH) regulujący prawo holdingowe.

Wskutek ZmKSHU uchylono niedziałający w praktyce i budzący wątpliwości art. 7 KSH, będący do tej pory jedynym przepisem w KSH szczerkowo regulującym materię dotyczącą grup spółek. Jednocześnie wprowadzono zaś art. 4 § 1 pkt 5¹ KSH, który ustanawia pojęcie „grupy spółek”, definiując ją jako **spółkę dominującą i spółkę albo spółki zależne, które są spółkami kapitałowymi, kierujące się zgodnie z uchwałą o uczestnictwie w grupie spółek wspólną strategią w celu realizacji wspólnego interesu (interes grupy spółek), uzasadniającą sprawowanie przez spółkę dominującą jednolitego kierownictwa nad spółką zależną albo spółkami zależnymi.**

Interes grupy spółek

Regulację prawa holdingowego rozpoczyna art. 21¹ KSH, normujący fundamentalne dla tej materii zagadnienia. Zgod-

nie z wyżej wspomnianym przepisem spółka dominująca oraz spółka zależna, które uczestniczą w grupie spółek, kierują się obok interesu spółki **interesem grupy spółek**, o ile nie zmierza to do pokrzywdzenia wierzycieli lub współników mniejszościowych albo akcjonariuszy mniejszościowych spółki zależnej. Powyższy przepis odnosi się do pojęcia interesu grupy spółek, odzwierciedlając przyjmowaną w doktrynie prawa spółek państw UE doktrynę Rozenblum⁴ i wskazując na obowiązek wyważania interesów spółek uczestniczących w grupie kapitałowej oraz podmiotów, do których odnoszą się skutki prawne funkcjonowania tej grupy. Pojęcie „interes grupy spółek” stanowi kategorię prawną, którą spółki funkcjonujące w omawianej kwalifikowanej relacji powinny się kierować przy prowadzeniu swoich spraw. Powyższe wiąże się z koniecznością posiadania przez rzeczony spółki wspólnego celu gospodarczego wyrażonego w przyjętej strategii, prowadzącej do jego realizacji. Próbując zaś objaśnić interes grupy spółek zdefiniowany aktualnie nawiasowo w art. 4 § 1 pkt 5¹ KSH, przyjąć należy, że stanowi on **wypadkową interesów poszczególnych spółek funkcjonujących w grupie**⁵.

¹ Autor jest Partnerem Zarządzającym w Kancelarii RKKW – KWAŚNICKI, WRÓBEL & Partnerzy – Radcowie Prawni i Adwokaci sp.k.

² Autor jest adwokatem i Partnerem w Kancelarii RKKW – KWAŚNICKI, WRÓBEL & Partnerzy – Radcowie Prawni i Adwokaci sp.k.

³ Dz.U. poz. 807 ze zm.; dalej jako: ZmKSHU.

⁴ Sprawa *Rozenblum*, Chambre Criminelle de Cour de Cassation – Cass. crim. z 4.2.1985 r., JCP/E 1985, II, 14614.

⁵ Zob. również wyrok SN z 5.11.2009 r., I CSK 158/09, Legalis.

Warto także zaznaczyć, że posiadanie przez grupę spółek własnego interesu nie oznacza, że grupa ta nabywa odrębną podmiotowość prawną.

Powstanie grupy spółek

Podkreślić należy, że **regulacje Działu IV KSH są elastyczne** – nie działają one z mocy prawa, ale – jak wynika to z art. 4 § 1 pkt 5¹ i art. 21¹ § 2–3 KSH – *ex contractu*. Zgodnie z art. 21¹ § 2 KSH zgromadzenie wspólników albo walne zgromadzenie spółki zależnej podejmuje większością trzech czwartych głosów uchwałę o uczestnictwie w grupie spółek ze wskazaniem spółki dominującej. Spółki tworzące grupy kapitałowe **mogą zatem zdecydować o niepoddawaniu się** zastosowaniu powyżej wspomnianych przepisów. Brak podjęcia takiej uchwały będzie bowiem skutkowało tym, że spółki pozostające w stosunku dominacji i zależności, nawet jeśli posiadają wspólny interes, nie będą stanowiły grupy spółek w rozumieniu art. 4 § 1 pkt 5¹ KSH i nie będzie możliwości stosowania do nich art. 21¹–21¹⁶ KSH.

Ze względu na bezpieczeństwo obrotu konieczne było zapewnienie możliwości weryfikacji, czy i w jakim charakterze dana spółka funkcjonuje w ramach grupy spółek. Spółka dominująca i spółka zależna **ujawniają więc uczestnictwo w grupie spółek w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego**. Ujawnienie uczestnictwa w grupie spółek następuje przez wpisanie do rejestru odpowiedniej wzmianki. Moment wpisu stanowi punkt początkowy stosowania do tej grupy spółek najistotniejszych regulacji nowego Działu IV w Tytule I KSH (art. 21¹ § 3 KSH).

Spółką dominującą może być podmiot posiadający siedzibę rejestrową poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku gdy spółką dominującą jest podmiot zagraniczny, w Krajowym Rejestrze Sądowym fakt uczestnictwa w grupie spółek ujawnia jedynie spółka zależna.

W tym miejscu warto wspomnieć, że **spółką zależną** w grupie spółek nie może być spółka publiczna (por. art. 4 § 1 pkt 6 KSH), spółka, która jest spółką w likwidacji i rozpoczęła podział swego majątku albo jest spółką w upadłości, a także spółka będąca podmiotem objętym nadzorem nad rynkiem finansowym w rozumieniu art. 1 ust. 2 ustawy z 21.7.2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym⁶ (art. 21¹⁶ § 2 KSH).

Wiążące polecenia

Jako że spółka dominująca stanowi nadrzędny podmiot całej struktury grupy spółek, wyposażona została w szereg uprawnień umożliwiających sprawowanie kierownictwa nad spółkami zależnymi – m.in. ma ona **możliwość wydawania wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki**

zależnej, jeżeli jest to uzasadnione interesem grupy spółek oraz jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej (art. 21² § 1 KSH).

Wiążące polecenie spółka dominująca wydaje w formie pisemnej lub elektronicznej pod rygorem nieważności. Zgodnie z art. 21² § 3 KSH wiążące polecenie wskazywać powinno co najmniej:

- 1) oczekiwane przez spółkę dominującą zachowanie spółki zależnej w związku z wykonaniem wiążącego polecenia;
- 2) interes grupy spółek, który uzasadnia wykonanie przez spółkę zależną wiążącego polecenia;
- 3) spodziewane korzyści lub szkody spółki zależnej, które będą następstwem wykonania wiążącego polecenia, o ile występują;
- 4) przewidywany sposób i termin naprawienia spółce zależnej szkody poniesionej w wyniku wykonania wiążącego polecenia.

W przedmiocie wykonania wiążącego polecenia zarząd spółki zależnej rozstrzyga w formie uchwały. Artykuł 21⁴ KSH przewiduje **przesłanki negatywne skutkujące koniecznością odmowy wykonania polecenia** – spółka zależna podejmuje uchwałę o odmowie wykonania wiążącego polecenia, jeżeli jego wykonanie doprowadziłoby do **niewypłacalności** albo **zagrożenia niewypłacalnością** tej spółki. Ponadto zgodnie z § 2 tego przepisu w przypadku spółki zależnej innej niż jednoosobowa ww. polecenie nie powinno być wykonane, jeśli istnieje uzasadniona obawa, że otrzymane wiążące polecenie jest sprzeczne z interesem tej spółki i wyrządzi jej szkodę, która nie zostanie naprawiona przez spółkę dominującą lub inną spółkę zależną uczestniczącą w grupie spółek w okresie dwóch lat, licząc od dnia, w którym nastąpi zdarzenie wyrządzające szkodę, chyba że umowa albo statut spółki stanowi inaczej.

Dodatkowe przesłanki odmowy wykonania wiążącego polecenia mogą zostać przewidziane przez **umowę albo statut** spółki zależnej.

Zwolnienie z odpowiedzialności członków organów spółek zależnych

Członkowie organów spółek zależnych nie ponoszą odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną spółce zależnej w związku z realizacją otrzymanych od spółki dominującej wiążących poleceń. Ponadto członkowie organów spółek zależnych przy sprawowaniu swoich funkcji mogą się powoływać na działalnie lub zaniechanie działania z uwagi na określony interes grupy spółek.

⁶ Ustawa z 21.7.2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, t. jedn.: Dz.U. z 2022 r. poz. 660 ze zm.